

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSA Alicja Myszkowska

Sędziowie SA Wiesława Kuberska (spr.)

SA Jacek Pasikowski

Protokolant sekretarz sądowy Lidia Milczarek

po rozpoznaniu w dniu 29 września 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **P. W.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w Płocku**

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 24 listopada 2015 r. sygn. akt I C 694/14

1. **oddala apelację;**

2. **nie obciąża powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej w postępowaniu apelacyjnym;**

3. **przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w P. na rzecz adwokata A. C. prowadzącego Kancelarię Adwokacką w P. kwotę 3.321 (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden) zł brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 351/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 24 listopada 2015 r. Sąd Okręgowy w P. w sprawie z powództwa P. W. przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Okręgowemu w Płocku o zadośćuczynienie, oddalił powództwo (pkt. 1), nie obciążył powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa reprezentującej pozwanego (pkt. 2), a także przyznał adw. A. C. wynagrodzenie w kwocie 3.600 zł powiększonej o podatek VAT z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu, którą nakazał wypłacić ze środków Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Płocku (pkt. 3).

(wyrok – k. 230)

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane na podstawie ustaleń, które Sąd Apelacyjny w całości podzielił i przyjął za własne. Z ustaleń tych wynikało,

że P. W. przebywa w zakładzie karnym od 19 marca 1998 r.. Wykonywana jest wobec niego kara 11 lat pozbawienia wolności na podstawie wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 30 stycznia 2002 r. w sprawie XVIII K 404/01, nadto kara 6 miesięcy pozbawienia wolności na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Płońsku z dnia 18 listopada 2010 r. w sprawie IIK 473/10. Koniec kary przypadał na 20 grudnia 2015 r.

Powód jest skazany jest za przestępstwa na podstawie ustawy z dnia 22 kwietnia 1959 r. o zwalczaniu niedozwolonego wyrobu spirytusu, umyślne paserstwa, wyłudzenie mienia poprzez podrobienie dokumentu, pozbawienie wolności ze szczególnym okrucieństwem w celu wymuszenia okupu, zniszczenie mienia przez podpalenie i podrobienie dokumentu. Powód przebywał na terenie różnych jednostek penitencjarnych. W okresie od 3 października 2012 r. do 29 sierpnia 2013 r. przebywał w Zakładzie Karnym w P., a następnie w Zakładzie Karnym we W.. W dniu 15 września 2004 r. Sąd Okręgowy we Włocławku udzielił powodowi przerwy w karze. W dniu 19 września 2004 r. powód opuścił zakład karny. Nie powrócił z udzielonej przerwy w wyznaczonym terminie. Został dopiero ujęty i doprowadzony do placówki penitencjarnej po prawie pięciu latach – w dniu 28 lipca 2010 r. W dniu 29 grudnia 2011 r. powód wystąpił do Sądu Okręgowego w Płocku z wnioskiem o udzielenie przerwy w odbywaniu kar pozbawienia wolności na okres trzech miesięcy z uwagi na planowany zabieg operacyjny żony. W dniu 28 marca 2012 r. powód uzyskał przerwę na okres 3 miesięcy, zaś postanowieniem z dnia 29 czerwca 2012 r. przedłużono ją na okres 1 miesiąca. Podstawę zarządzenia przerwy w odbyciu kary stanowiły ważne względy rodzinne po stronie powoda w postaci: potrzeby zapewnienia opieki osobistej nad chorą małżonką, która przeszła zabieg operacyjny, pieczy nad małoletnią córką oraz udzielenia pomocy materialnej rodzinie. Po tym terminie 29 lipca 2012 r. powód powrócił do jednostki penitencjarnej.

W dniu 9 sierpnia 2012 r. powód wystąpił o warunkowe przedterminowe zwolnienie z odbycia reszty zasadniczych kar pozbawienia wolności. Postanowieniem z dnia 25 września 2012 r. Sąd Okręgowy w Płocku odmówił powodowi udzielenia warunkowego zwolnienia. Sąd argumentował, że powód był czterokrotnie skazany za popełnione przestępstwa, w tym za pozbawienie człowieka wolności, połączone ze szczególnym udręczeniem. Był także skazany za przestępstwo popełnione w trakcie odbywania kary. W trakcie odbywania kary pozbawienia wolności powód nie wykazał się istotnymi postępami w resocjalizacji; jedynie egzystował w jednostce penitencjarnej, ograniczając się do sporządzania skarg, zawiadomień o popełnieniu przestępstwa, a nadto wykazuje on jedynie umiarkowanie krytyczny stosunek do popełnionego czynu. Powód na to postanowienie wniósł zażalenie do Sądu Apelacyjnego w Łodzi, który postanowieniem z dnia 28 listopada 2012 r. utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie. W uzasadnieniu Sąd odwoławczy wskazał, że powód swoją postawą w zakładzie karnym nie udowodnił, że proces jego resocjalizacji osiągnął tak zaawansowany etap, iż może być kontynuowany na wolności.

W dniu 21 lutego 2013 r. powód złożył kolejny wniosek o warunkowe zwolnienie. W dniu następnym 22 lutego 2013 r. Przewodniczący Wydziału Penitencjarnego Sądu Okręgowego w Płocku zarządził wpisanie wniosku powoda do właściwego urzędu ewidencyjnego po dniu 28 maja 2013 r., tj. po upływie 6 miesięcy od dnia wydania przez Sąd Apelacyjny w Łodzi postanowienia z dnia 28 listopada 2012 r. W dniu 3 czerwca 2013 r. zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału Penitencjarnego wnioskowi powoda został nadany bieg, celem jego merytorycznego rozpoznania, m.in. zwrócono się do zakładu karnego o opinię o skazanym i informacji z działu finansowego. Informacja z działu finansowego wpłynęła w dniu 12 czerwca 2013 r., zaś opinia o skazanym w dniu 24 czerwca 2013 r. W dniu 26 czerwca 2013 r. Sąd wydał postanowienie o zwolnieniu skazanego od opłaty od wniosku o warunkowe przedterminowe zwolnienie. W dniu 4 lipca 2013 r. wyznaczono termin posiedzenia w zakładzie karnym na dzień 7 sierpnia 2013 r. Postanowieniem z dnia 7 sierpnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Płocku ponownie odmówił P. W. warunkowego zwolnienia z odbycia reszty zasadniczych kar pozbawienia wolności, wskazując w dalszym ciągu na brak pozytywnej prognozy kryminologicznej i na te same okoliczności, leżące u podstaw wcześniej odmowy. Sąd Apelacyjny w Łodzi postanowieniem z dnia 23 października 2013 r. utrzymał zaskarżone postanowienie w mocy.

W międzyczasie, tj. w dniu 8 lipca 2013 r. powód złożył skargę do Prezesa Sądu Okręgowego w Płocku na nierozpatrzenie wniosku o warunkowe przedterminowe zwolnienie, wskazując że traktuje to w kategoriach odwetu

za ujawnienie braku nadzoru penitencjarnego nad patologicznym funkcjonowaniem skazanych, a nadto jako przejaw wcześniej działalności sędziów w grupie gen. J. i gen. K.. Pismem z dnia 23 lipca 2013 r. Prezes Sądu Okręgowego w Płocku w odpowiedzi na skargę powoda poinformował powoda, że jego wniosek o warunkowe przedterminowe zwolnienie z dnia 22 lutego 2015 r. mógł zostać rozpoznany po upływie 6 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 25 września 2012 r. o odmowie warunkowego zwolnienia, tj. od dnia 28.11.2012 r., czyli 28 maja 2013 r.. Wskazał, że wcześniejsze rozpoznanie wniosku nie było możliwe z uwagi na treść art. 161 § 4 k.k.w. Przez sformułowanie „od wydania postanowienia”, zgodnie z wieloletnią praktyką, rozumienie się, iż postanowienie powinno być prawomocne. Powołał się w tym zakresie na intencję ustawodawcy, który na mocy ustawy z dnia 24 lipca 2003 r. (Dz. U. Nr 142, poz. 1380) zmienił brzmienie przepisu art. 161 k.k.w. Na skutek kolejnej skargi powoda Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w Łodzi zakwestionował trafność interpretacji art. 161 § 4 k.k.w. dokonanej przez Prezesa Sądu Okręgowego w Płocku. Wskazał, że zawarte w tym przepisie sformułowanie „od wydania postanowienia o odmowie warunkowego zwolnienia”, odnosi się do stosownej decyzji sądu penitencjarnego, bez wymogu jej prawomocności. Jednocześnie poinformował, że wystosowano odpowiednie wystąpienie nadzorcze do Prezesa Sądu Okręgowego w Płocku, co nastąpiło pismem z dnia 20 sierpnia 2013 r.

Postanowieniem z dnia 31 lipca 2013 r. Sąd Okręgowy w Płocku odmówił powodowi udzielenia przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności. Postanowienie to zostało przez Sąd Apelacyjny w Łodzi utrzymane w mocy orzeczeniem z dnia 23 października 2013 r.

W świetle powyższych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uwzględnienia powództwa, stwierdzając, że nie zostały w sprawie spełnione przesłanki warunkujące odpowiedzialność pozwanego na zasadzie art. 23 i 24 k.c.

Przede wszystkim powód nie wykazał, jakie jego dobro osobiste zostało naruszone. Nie jest dobrem osobistym zaufanie do organów władzy publicznej, wiara w sprawiedliwość, oczekiwanie na rozpatrzenie sprawy, rozpoznanie sprawy bez zbędnej zwłoki, naruszenie spokoju psychicznego człowieka i jego uczuć ani życie bez stresu. W niniejszej sprawie w ocenie Sądu a quo w grę wchodziło jedynie dobro osobiste wskazane – wskazywane przez powoda, tj. cześć. Jednakże powód nie wykazał, ażby rzeczywiście doszło do naruszenia tego dobra.

Sąd rozpoznający niniejszą sprawę podzielił stanowisko Wiceprezesa Sądu Apelacyjnego w Łodzi, że Prezes Sądu Okręgowego w Płocku w odpowiedzi na skargę powoda dokonał interpretacji art. 161 § 4 k.k.w. niezgodnej z aktualną linią orzecniczą Sądu Najwyższego i piśmiennictwa, ale nie oznacza to, że interpretacja ta miała charakter bezprawny. O bezprawności mówić można jedynie wtedy, gdy postępowanie prowadzone jest z przekroczeniem uprawnień lub niedopełnieniem obowiązków popełnionych umyślnie (z zamiarem bezpośrednim lub ewentualnym) albo popełnionych z lekkomyślności lub niedbalstwa funkcjonariusza państwowego. Natomiast w niniejszej sprawie mamy do czynienia jedynie z nieaktualną interpretacją przepisu prawa. Trzeba bowiem zauważyć, że art. 161 k.k.w. ulegał kilkukrotnym nowelizacjom i początkowo był interpretowany niejednolicie. Występujące w praktyce sądowej rozbieżności interpretacyjne znalazły wyraz w pytaniu prawnym Rzecznika Praw Obywatelskich, przedstawionym do rozpoznania składowi siedmiu sędziów Sądu Najwyższego. Ponadto trzeba mieć na względzie, że powód wprawdzie oczekiwał na rozpoznanie jego wniosku o warunkowe przedterminowe zwolnienie, ale żaden przepis prawa karnego wykonawczego nie określa sądowi penitencjarnemu terminu do rozpoznania takiego wniosku.

Opóźnienie w rozpoznaniu wniosku powoda z dnia 22 lutego 2013 r. wynosiło jedynie dwa miesiące, a nie jak powód twierdził trzy miesiące. Sąd penitencjarny mógł mu nadać bieg dopiero po upływie sześciu miesięcy od dnia wydania postanowienia Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 25 września 2012 r., tj. po dniu 25 marca 2013 r.. Do tego czasu wnioskowi powoda nie mógł być nadany bieg. Tymczasem czynności związane z merytorycznym rozpoznaniem wniosku zostały podjęte przez sędziego penitencjarnego po dniu 28 maja 2013 r. Skargę do Prezesa Sądu Okręgowego w Płocku powód złożył dopiero 8 lipca 2013 r., czyli już po wyznaczeniu terminu posiedzenia w sprawie warunkowego przedterminowego zwolnienia, na którym wydano stosowne rozstrzygnięcie. Poza tym skarga powoda została szybko rozpoznana i niezwłocznie doszło do wydania zarządzenia nadzorczego.

Badanie tego czy postępowanie Sądu Okręgowego w Płocku, za których odpowiada Skarb Państwa, obiektywnie narusza czyjeś dobro osobiste należy odnieść się do kryterium obiektywizującego, jaką reakcją działanie to wywołuje w społeczeństwie. W ocenie Sądu, przedmiotowa nieprawidłowa wykładnia przepisów o możliwości wystąpienia przez skazanego z kolejnym wnioskiem o warunkowe przedterminowe zwolnienie nie jest negatywnie odbierana w społeczeństwie, tym bardziej że nie pozbawiło to powoda rozpoznania jego wniosku merytorycznie przez sąd, a także składania kolejnych wniosków w tym przedmiocie. Bardzo istotna jest okoliczność, że nie tylko wniosek powoda z dnia 22 lutego 2013 r. o warunkowe przedterminowe zwolnienie został rozpatrzony odmownie przez sądy obu instancji, ale także kolejne wnioski w tym przedmiocie zarówno przed Sądem Okręgowym w Płocku, jak i Sądem Okręgowym we Włocławku spotkały się z odmową organu rozstrzygającego w obu instancjach. Sąd a quo podkreślił, że wskutek działań Sądu Okręgowego w Płocku powód mógł odczuwać przykrość. Powyższe nie przesądza jednak o naruszeniu jego dóbr osobistych.

Z zastosowaniem art. 102 k.p.c. Sąd Okręgowy odstąpił od obciążenia powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu, natomiast na podstawie § 15 w zw. z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokatów oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U z 2013 r., poz. 491) Sąd Okręgowy przyznał pełnomocnikowi powoda wynagrodzenie z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

(uzasadnienie zaskarżonego wyroku – k. 233 – 238)

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wywiódł powód, zaskarżając go w zakresie pkt. 1 oraz podnosząc następujące zarzuty:

1. naruszenia przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. i art. 227 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny materiału dowodowego i odmówienie znaczeniu wpisów w „Karcie pacjenta” powoda oraz twierdzeniom powoda o pogorszeniu się jego stanu zdrowia w okresie od kwietnia do sierpnia 2013 r.;

2. naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nienależyte sporządzenie uzasadnienia zaskarżonego wyroku przejawiające się w braku wykazania, dlaczego u powoda nie doszło do naruszenia dobra osobistego;

3. naruszenia przepisów prawa materialnego, tj.:

- poprzez brak uznania, że interpretacja przepisu art. 161 § 4 k.k.w. nie miała charakteru bezprawnego;

- naruszenie art. 23 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i nieuznanie za dobro osobiste zaufania do organów wymiaru sprawiedliwości

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa, zwrot kosztów procesu za obie instancje, przyznanie na rzecz pełnomocnika powoda kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu przed sądem drugiej instancji według norm prawem przepisanych, a w razie oddalenia apelacji o nieobciążanie powoda kosztami postępowania z uwagi na jego wyjątkowo trudną sytuację materialną i życiową.

(apelacja – k. 242 – 246)

Strona pozwana odpowiadając na apelację wniósł o jej oddalenie, a także o zwrot kosztów postępowania apelacyjnego.

(odpowiedź na apelację - k. 257 – 258)

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja podlegała oddaleniu wobec braku jakichkolwiek przekonujących argumentów mogących stanowić uzasadnienie dla dokonania wyrażonej

w postulatach apelacji zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Chociaż skarżący zawarł w apelacji zarzut obrazy prawa procesowego, sprowadzający się do naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów (art. 233

§ 1 k.p.c.), nie oddał jego istoty i nie przybliżył Sądowi Apelacyjnemu, w czym upatruje znaczenia dla rozstrzygnięcia w tej sprawie okoliczności pominięcia tego, że w „Karcie pacjenta” powoda znajdują się informacje o pogorszeniu się jego stanu zdrowia w okresie od kwietnia do sierpnia 2013 r. Okoliczności tej Sąd a quo nie zakwestionował, natomiast nie stała się ona przedmiotem ustaleń – bez naruszania art. 227 k.p.c., z następujących przyczyn.

Z twierdzeń strony powodowej zdaje się wynikać, że dochodzi ona swoich roszczeń z dwóch różnych i całkowicie odmiennych okoliczności faktycznych. Po pierwsze, powód twierdzi, że doszło do naruszenia jego dóbr osobistych z uwagi na opóźnienie w rozpoznaniu kolejnego wniosku powoda o warunkowe przedterminowe zwolnienie. Po drugie, powód upatruje naruszenia swoich dóbr w treści pisma Prezesa Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 23 lipca 2013 r. W obu przypadkach odpowiedzialność Skarbu Państwa na zasadzie art. 23 i 24 k.c. wymaga wykazania zaistnienia przesłanek z art. 417 k.c., statuującego odpowiedzialność Skarbu Państwa za niezgodne z prawem zaniechania lub działania przy wykonywaniu władzy publicznej. W grę nie wchodzi odpowiedzialność na zasadzie art. 417¹ § 2 k.c., gdyż w obu przypadkach nie doszło do wydania prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji. A zatem w przedmiotowej sprawie spór dotyczy interpretacji art. 417 k.c.

W myśl powołanego przepisu podmiotem odpowiedzialnym za szkody z tego tytułu jest Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca władzę publiczną z mocy prawa. Odpowiedzialność jednego z tych podmiotów uzależniona jest od łącznego spełnienia trzech przesłanek: bezprawności zachowania po stronie podmiotu wykonującego władzę publiczną z mocy prawa, szkody i adekwatnego związku przyczynowego między bezprawnym zachowaniem a powstaniem szkody. Pod pojęciem wykonywania władzy publicznej należy rozumieć realizację przez określone podmioty, organy i instytucje kompetencji władczych, związanych z możliwością stosowania wobec podległych im jednostek odpowiednich środków przymusu. W doktrynie prawa cywilnego ugruntowany jest pogląd, że działanie państwa ma postać wykonywania władzy publicznej wówczas, gdy dokonuje się ono w sferze imperium, w której – w przeciwieństwie do sfery dominium – zaopatrzone jest w przymus jej realizacji (zob. Z. Banaszczyk, „Odpowiedzialność za szkody wyrządzone przy wykonywaniu władzy publicznej”, Warszawa 2012, s. 105-115). Na tle tych uwag nie ulega wątpliwości, że prowadzenie postępowań sądowych jest przejawem wykonywania władzy publicznej w ścisłym znaczeniu. Wobec tego za wykonywanie władzy publicznej, a konkretnie – władzy sądowniczej, uznać należy czynność sądu prowadzącego postępowanie karne wykonawcze. W przypadku działań lub zaniechań administracyjnego organu sądu, jakim jest jego prezes, nie mamy do czynienia z wykonywaniem władzy sądowniczej, ale niewątpliwie jest to również wykonywanie władzy publicznej w szerszym tego słowa znaczeniu. Aby mówić w okolicznościach tej sprawy o bezprawności w rozumieniu powołanej normy prawa materialnego, powód musiał wykazać, co najmniej, że zaszła jedna z tych okoliczności, tzn. opóźnienie w rozpoznaniu kolejnego wniosku powoda o warunkowe przedterminowe zwolnienie było bezprawne, albo zachowanie Prezesa Sądu Okręgowego w Płocku było bezprawne.

Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 kwietnia 2012 r., IV CSK 406/11 (LEX nr 1169347), zachowanie niezgodne z prawem to zachowanie sprzeczne z porządkiem prawnym, polegające na sprzeczności między zakresem kompetencji organu, sposobem jego postępowania i treścią rozstrzygnięcia wynikającymi z wzorca ustawowego, a jego działaniem rzeczywistym. Przesłanka niezgodności z prawem musi być rozumiana w sposób właściwy dla prawa cywilnego, tj. jako sprzeczność działania lub zaniechania z porządkiem prawnym sensu largo, co wyklucza możliwość jakiegokolwiek dyferencjacji skali czy stopnia bezprawności zachowania. Bezprawność działania oznacza naruszenie przez władzę publiczną przepisów prawa, ale jedynie takie naruszenie, które stanowiło warunek konieczny do powstania szkody i którego normalnym następstwem w danych okolicznościach jest powstanie szkody.

Niewątpliwie Prezes Sądu Okręgowego w Płocku działała w zakresie swoich kompetencji, udzieliła powodowi niezwłocznie odpowiedzi na skargę i uczyniła to w sposób formalnie poprawny. Skarga powoda w trybie administracyjnym nie mogła wywrzeć żadnego wpływu na czynności judykacyjne sądu, a ponadto brak było podstaw

do podjęcia przez Prezesa Sądu Okręgowego w Płocku czynności nadzorczych nad działaniem Przewodniczącego Wydziału Penitencjarnego tego Sądu, gdyż w momencie jej złożenia wnioskowi powoda o warunkowe przedterminowe zwolnienie nadano już prawidłowy bieg, łącznie z wyznaczeniem terminu posiedzenia sądu penitencjarnego. Okoliczność, że odpowiedź Prezesa Sądu Okręgowego w Płocku zawierała niewłaściwą interpretację przepisu art. 161 § 3 i 4 k.k.w., nie miała żadnego znaczenia dla czasu rozpoznania wniosku powoda o warunkowe przedterminowe zwolnienie, ani też pozostawała bez wpływu na treść decyzji sądu penitencjarnego. A zatem w tym zakresie powództwo podlegało oddaleniu bez badania dwóch pozostałych przesłanek odpowiedzialności, tj. szkody i adekwatnego związku przyczynowego między bezprawnym zachowaniem a powstaniem szkody. Jak widać wpisy w „Karcie pacjenta” powoda nie były zatem okolicznością istotną w rozumieniu art. 227 k.p.c. dla rozpoznania powództwa opartego na tej podstawie faktycznej.

Odnosząc się natomiast do opóźnienia w rozpoznaniu kolejnego wniosku powoda o warunkowe przedterminowe zwolnienie, jako drugiej podstawy roszczenia o zadośćuczynienie, trzeba także na wstępie powiedzieć, że przewodniczący wydziału oraz sąd penitencjarny nie naruszyli zakresu swoich kompetencji i postępowali zgodnie z wzorcem ustawowym. Nadanie biegu wnioskowi powoda po dniu 28 maja 2013 r. nie stanowiło przejawu przewlekłości postępowania, a tylko na tej podstawie można byłoby uznać działanie tych podmiotów za bezprawne.

Stosownie do treści art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179 poz. 1843 ze zm.), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy (przewlekłość postępowania). Zgodnie z ust. 2 powołanego przepisu, w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 maja 2009 roku dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd, w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Powód nie skorzystał z możliwości wniesienia skargi, a zatem brak jest w sprawie prejudykatu, o którym mowa w art. 12 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, dla oceny odpowiedzialności Skarbu Państwa na podstawie art. 417 k.c. Tak więc, żądanie powoda skierowane przeciwko Skarbowi Państwa, a wysnute z faktu przewlekłości postępowania powinno podlegać będzie ocenie w świetle art. 417 k.c., co oznacza, że warunkiem niezbędnym skuteczności wytoczonego powództwa jest najpierw wykazanie bezprawności zachowania, a potem istnienia adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy ewentualnym złym samopoczuciem powoda związanym z niepokojem pojawiającym się przed rozpoznaniem wniosku, a zachowaniem bezprawnym.

Jak słusznie ocenił Sąd a quo odmienność interpretacji art. 161 § 3 i 4 k.k.w. nie doprowadziła do przewlekłości postępowania, gdyż żaden przepis prawa nie wskazuje, w jakim terminie wniosek o warunkowe przedterminowe zwolnienie powinien być rozpoznany. Termin ten powinien być niewątpliwie rozsądny, co powinno być zawsze rozważane w okolicznościach konkretnej sprawy. W ustalonym stanie faktycznym przedmiotowy wniosek był kolejnym wnioskiem o warunkowe przedterminowe zwolnienie i nie opierał się na żadnych nowych okolicznościach, które powstałyby pomiędzy datą orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 28 listopada 2012 r. a datą złożenia wniosku, tj. 21 lutego 2012 r. Ponadto, nawet przy prawidłowej interpretacji art. 161 § 3 i 4 k.k.w., wniosek ten był ustawowo przedwczesny o ponad miesiąc. W okresie niepełnych trzech miesięcy nie mogła zmienić się również ocena prognozy kryminologicznej – społecznej powoda i racjonalnie rzecz ujmując powód nie miał żadnych podstaw do spodziewania się pozytywnego uwzględnienia swojego kolejnego wniosku, a z kolei sąd penitencjarny nie musiał

podejmować czynności niezwłocznie. Zaś czynności po dniu 28 maja 2013 r. były podejmowane bez jakiegokolwiek zwłoki, czy nawet tylko opóźnień. Dalej, powód nie powoływał się na przewlekłość postępowania w czasie, kiedy wniosek oczekiwał na nadanie mu biegu. Pierwsza skarga powoda pojawiła się dopiero w dniu 8 lipca 2013 r., a zatem wtedy, kiedy skardze nadano już bieg. O tym, że czynności sądu penitencjarnego nie musiały być podejmowane w trybie pilnym świadczy również i to, że powód bezskutecznie składał wnioski o warunkowe przedterminowe zwolnienie aż do czerwca 2015 r.

R., działania sądu penitencjarnego były podejmowane w rozsądnym terminie, stosownym do okoliczności sprawy. Tym samym wpisy w „Karcie pacjenta” powoda nie były zatem okolicznością istotną w rozumieniu art. 227 k.p.c. również dla rozpoznania powództwa opartego na tej podstawie faktycznej. A zatem trzeba przyjąć, że Sąd Okręgowy w sposób wszechstronny ocenił wiarygodność zgromadzonego materiału dowodowego i nie dopuścił się uchybienia podstawowych reguł służących ocenie mocy poszczególnych dowodów, tj. reguł logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (wyrok SN z dnia 16 grudnia 2005 r., III CK 314/05). W konsekwencji należało przyjąć, że skarżący nie zdołał zdyskwalifikować ustaleń faktycznych, na których oparty został zaskarżony wyrok, a spór koncentrował się wyłącznie wokół ich materialnoprawnej oceny.

Ocena ta została przedstawiona przez Sąd ad quem już wcześniej w odniesieniu do podstawowej przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa, tj. bezprawności zachowania po stronie podmiotu wykonującego władzę publiczną z mocy prawa. Brak tej przesłanki czyni bezprzedmiotowym badanie szkody oraz adekwatnego związku przyczynowego między zdarzeniem rodzącym odpowiedzialność a szkodą. Jednak niezależnie od powyższego trzeba podkreślić, że powód nie zdołał wykazać również niezbędnej dla przyjęcia odpowiedzialności pozwanego szkody. Sam fakt, że powód czuł się gorzej w okresie od kwietnia do sierpnia 2013 r. nie przesądza o jakiegokolwiek szkodzie powoda, przy czym skarżący niekonsekwentnie wspomina raz o dolegliwościach mających miejsce tylko w okresie od maja do lipca 2013 r., a zatem w okresie kiedy wniosek był już prawidłowo procedowany. Powód winien był udowodnić, posługując się kryteriami obiektywnymi, że to opóźnienie w rozpoznaniu wniosku spowodowało konkretne dolegliwości i one by nie wystąpiły gdyby wniosek był rozpoznany dwa miesiące wcześniej.

W tym stanie rzeczy, uznawszy argumenty skarżącego jedynie za przejaw nieuzasadnionej polemiki z prawidłowym rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego, Sąd Apelacyjny oddalił przedstawioną apelację po myśli art. 385 k.p.c., zaś o kosztach postępowania apelacyjnego orzekł stosownie do art. 102 k.p.c.

Sąd ad quem zastosował wobec powoda w postępowaniu apelacyjnym ten przepis uznając, że zachodzą in casu przesłanki objęte tym przepisem. Warunkiem zastosowania art. 102 k.p.c. jest występowanie w sprawie szczególnie uzasadnionego wypadku, który nie jest utożsamiany tylko z sytuacją majątkową strony. Powód wykazał w tym postępowaniu pewne uchybienia w pracy jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa i inicjując niniejsze postępowanie, mógł pozostawać w subiektywnym przekonaniu o swoich racjach.

Wynagrodzenie na rzecz pełnomocnika reprezentującego powoda z urzędu Sąd Apelacyjny przyznał natomiast stosownie do § 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 in principio w zw. z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokatów oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.).